

Nagyvárosi oázisok

Margitsziget...

Mi az, ami örök időszerűségét kölcsönöz Budapest büszkeségének és a Szigettel foglalkozó írásoknak? Azok a tervek, amelyek időről időre fellelkesítik ezt a könnyen lelkesedő várost, vagy felborzolják a hangulatot, mert Budapest egy emberként feltékeny erre a darabka földre. Micsoda parázs viták keletkeztek évekkal ezelőtt a Szigetre tervezett toronyszálló körül, s milyen mély hullámvérést keltett a pesti kedélyvilágban a tervezett Termál szálló építésének problematikája. Mintha minden egyéb margitszigeti öröm, terv és gond elszűrült volna a Termál szálló építésének kérdőjelei mögött. Pedig ez a szálloda-építés csak az egyik — pillanatnyilag a legnagyobb — gondunk, ez az első számú „szigeti veszedelem”. De a többről sem illik hallgatni...

A Szigetről akartam írni, elmélyülten, beszédes adatokat felsorakoztatva, elmerülve a felhangoltság különös érzésébe, ami az óriás platánok alatt járkalva elfog; a szürkeség után zölden elnyújtózó térről akartam beszélni, a pázsit üdeségéről, és a kéken villogó levegő ünnepélyességéről, a lombok alagútjairól, a virágokról és medencékről — de mindez csak szándék maradt. A Margitsziget problémaköre dús és elég bonyolult anyag ugyan, de cikkünk semmiképp sem lehet teljes, ha nem kapcsoljuk össze szorosan egy másik hatalmas szigettel. E két „nagyvárosi oázisnak”, amely közül az egyik a túlterheltség és zsúfoltság állapotában fuldoklik, míg a másik kihasználatlan, szabad térségeket kínál, e két területnek szinte össze kell fonódnia majd a jövőben.

A város nem létezhet a parkok és játszóterek nélkül és nem létezhet szigetei nélkül sem, amelyekhez fogható alig akad, amelyek intímeik és hatalmasak, forró napokon is hűsen lélegeznek. Ebben a fűllatot és vízpermetet lebegető hullámvásban tízezrek keresnek menedéket egyetlen napon.

Építők és vandálok

A Margitsziget jelenlegi állapotáról szóló — szinte állandóan napirenden levő — információk mindenképpen figyelmet érdemelnek. Különös tekintettel a *pusztításokra*. A fővárosi tanács illetékes osztályainak erőfeszítései a *pihenőpark fenntartására irányulnak*. Még 1971-ben Budapest közparkjainak fenntartására négyzetméterenként 7 forintot költöttek, ez az átlag a Margitszigeten 11,80 forintra rúg. *Evi nyolcmillióról van szó*. A Fővárosi Kertészeti Vállalat a szerződés értelmében igyekszik fenntartani, sőt *gazdagítani a növényzetet, amely páratlan*. Az öntözőhálózat állapota rossz, az elavult berendezések helyreállítása több milliós beruházást igényelne. Erre csak részben volt mód, a virágker-

tészetnél és a nagyret öhektáros területén.

A szórófejek nagy részét leszerelték, több ezer pótolhatatlan holland tulipánhagymát ástak ki és vittek el, a nyugágyak nagy részét összetörték. Sokan kocsival állnak be a pázsitos részekre, legázolva, elpusztítva a bokrokat, virágokat. A kertközi egy-egy előadásra felér egy jégesővel kísért elemi csapással. *A károk súlyosak*.

Ezek a dolgok *embertelenek és dühítőek*, különösen azok akkor, ha azokra az erőfeszítésekre gondolunk, amelyek a növények ápolására, védelmére irányulnak, nem beszélve az utak fenntartásáról, az ültetésekről. Azokról a fárasztó és költséges, hatalmas emberi és gépi erőt mozgató „ecsetvonásokról”. *Ezek az új vonalakkal, színekkel gazdagítják ezt a remekművű képet*.

A jövő év is az üdülőpark-jelleg fenntartásának jegyében zajlik majd. Lebontják a fővárosi kertészet elavult raktárhelyiséget, területét parkosítják. *Ismét megtartják a tulipánbemutatót*. Már készen áll, és remélhetőleg egyre nagyobb népszerűségnek fog örvendeni az *új felnőttjátsszótér*. Ebben a „műfajban” egyedülálló és meglehetősen nagy úrt tölt be. Igen, elfelejtettünk játszani, egyre kevesebb az az idő, amikor szavakkal, tárgyakkal, színekkel játszunk, és nem „halaszthatatlan” ügyeinkkel vagyunk elfoglalva. *Ismét kivilágítva láthatjuk ismétként az északi oldal híres platánjait, Arany János fát, napozhatunk a kibővített Palatinus-strand gyepén*.

A rendőrség segítséget ígért a pusztítások elleni védelemhez. Segített is. A probléma azonban nem szűnt meg. *A főváros parkjaiban elkövetett rongálások három-négy millióra rúgnak évente*.

Realitás és fantázia

Hadrianus császár hajdani lakhelyén, a mai Hajógyárszigeten — amelyen a kényelemszeretetről ismert rómaiak nem véletlenül építettek palotát erődítmény helyett — *105 hektáros terület egynegyedén a gyáróriás terpeszkedik*. Az ember áthalad az egyonyomtávú kongó vashídon. *Óriási parlagon fekvő terület*. Salak

és porszürke utak, porszínű növényzet keretében, itt áll a HM üdülőtelepe; medencéivel, sárga műanyag tetőivel, pályáival az izzó napfényben.

E sziget rendezési terve *távlati terv*. *Mégis, annyi minden szól a fejlesztése mellett*, annyian igénylik ezt a területet, mint hétvégi pihenőhelyet, hogy érdemes beszélni róla. Ha e sürgető körülményekre gondolunk, elsőként kell beszélnünk a *csillaghegyi és békásmegyeri lakótelepek* közeljövőben megvalósuló terveiről, és arról, amit ez jelenthet: hatalmas embertömeg jogos pihenési igényeinek a kielégítését. A mind sűrűbben beépülő budai dombokra is gondolni kell, a főváros észak felé történő terjeszkedéséről. Ez a folyamat, amelyet nyugodtan nevezhetünk robbanásszerű fejlődésnek, teszi elsősorban szükségessé a Hajógyár-sziget fejlesztését. Az „oázisigény” minden egyes emberben erős és jogos érzés. Ez a terület, mint hétvégi pihenőhely *átmenetel képezne a Római-part és a Margitsziget között*.

Előttek feküdt a sziget rajza, szélein zöld sávokkal, közepén fekete, zöld, sárga határvonalakkal. A zöld keret *erdősávokat* jelent, ezek kialakítása az árvízvédelem megoldása, a partok feltöltése után kerülhet sorra. Mindez egy távolabbi időszak nagy beruházása lesz. A többi területen sportlétesítmények — (közülük a Margitszigetről kitelepítettek) —, pályák, úttörő táborok, egy *vendéglátóipari centrum* létesülne. Az északi csúcson üdülőjellegű létesítmények, kemping vagy touring-hotel — ez az evezősporthíveit szolgálná elsősorban. A területet a terepszintből kiemelt jó *úthálózat* kötné össze. A rajzok tehát azt a területet fonják be a jövő színes vonalaival, amelynek 75 százaléka ma mezőgazdasági művelés alatt áll, és csak töredékét nyújtja annak, amire képes lenne.

A közlekedés?

Mert valóban remek hely ez a sziget, közel is van — mégis *alig lehet megközelíteni*. Az elképzelések — figyelembe véve a Szentendrei út fokozódó autóforgalmát és az Árpád-híd áteresztő képessége növelésének szükségességét — ezt a kérdést is érintik. Szó esett egy, az *Árpád-hídról levezető ág megépítéséről*, amely a megközelítést egy csapásra megoldaná. Hangsúlyozzuk: távlati tervekről van szó, amelyek megvalósításához jelentős anyagiak szükségesek.

Az igények azonban nagy erővel jelentkeznek.

Ezért árasztanak ezek a tervrajzok, ezek a gondosan fogalmazott oldalak különös izgalmat, sőt feszültséget. A főváros valamennyiünk szívügye, és hatalmas testében az oázisok, az újra felfedezett természet szigetei a legnagyobb értékek közé tartoznak.